

OPTIMITZACIÓ PROSOCIAL

26972

Curs 2008-2009

Edició juliol 2008

Unitat de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació
Departament de Psicologia de l'Educació

Professors: Robert Roche y Mayka Cirera

OBJETIUS

El curs s'orienta a presentar una psicologia de la prosocialitat, analitzar les seves avantatges i les vies, els mètodes, els instruments que fessin possible la seva introducció, formació, promoció, manteniment i increment, especialment des d'una perspectiva optimitzadora, en qualsevol context educatiu o social.

S'assumeix com a premissa una hipòtesi de centralitat en tres valors: La dignitat de la persona, la comunicació i diàleg de qualitat i una fonamental, voluntària, a priori, activa, estima per l'altre, sigui aquest persona, grup o país.

En concret:

- Presentar un model i programes per l'optimització d'actituds i comportaments prosocials en diversos contextos.
- Analitzar els seus beneficis i límits i la seva relació amb la salut mental a partir de la seva incidència en les emocions més importants
- Presentar les variables que han d'informar la tasca formativa i educativa, especialment aquelles que incideixen en la millora de l'autoestima i aquelles que aborden la prevenció de la violència
- Elaboració i aplicació de programes pilot d'optimització prosocial en organitzacions.
- Facilitar instruments per una progressiva avaluació sistemàtica dels resultats en l'optimització.

TEMARI

---

1. **Elements teòrics i fonaments de la prosocialitat.** Conceptes i definicions. Definició anglosaxona. Des de la Psicologia Social. Des de la Psicologia Evolutiva. Avantatges personals i socials. Alternativa positiva a la violència. Inconvenients i límits. Variables de l'autor o agent. Les actituds prosocials i la motivació altruista. Variables del receptor. Dimensions de l'acció prosocial.
2. **Vers un nou model teòric.** Definició segons un primer nivell de concreció. Integració. Diferències amb l'altruisme. La prosocialitat com valor, actitud, comportament, i metodologia. Criteri: el receptor. Inclusió de les relacions col·lectives. Acceptació de recompenses morals o internes. El cost. Relació entre autor i receptor. La reciprocitat. L'amistat. Objectiu: la Reciprocitat i la Unitat.

3. **Categorització de les accions prosocials.** Definicions operatives de les accions prosocials. 10 classes d'accions prosocials. Perfils del Donar i del Ajudar. Variables del context. Els comportaments prosocials en el nostre context cultural. En el context familiar i professional. Els Inventaris de Comportaments Prosocials en Context. De 10 a 15 indicadors per Categoria.
4. **La Prosocialitat, salut mental i funcionalitat col·lectiva.** Beneficis de les actituds i comportaments prosocials. Pel receptor. Per la col·lectivitat. Per l'iniciador. La prosocialitat com via optimitzadora de les emocions. El control de les emocions. L' enfado i la ira. La preocupació, l'ansietat i l'estrès. La culpa. L'enveja. Pessimisme i estats d'ànim positius. L'empatia. La compassió. Altres contribucions de la prosocialitat.
5. **La comunicació de qualitat.** Variables per un model optimitzador. Prèvies a la comunicació. Durant el procés. Continguts. Meta-comunicació.
6. **La prosocialitat en l'Educació escolar i familiar.** Presència actual en els dissenys curriculars. Pla d'Aplicació de la Prosocialitat a Escoles de Catalunya (PAPEC). El Programa Troncal en algunes matèries. El Programa Integrat en tot el Currículum. La Mediació Prosocial entre companys. Programa d'Auto-formació del docent. El Programa Mínim d'Increment Prosocial (PMIP). Aplicació de la prosocialitat en l'educació familiar.
7. **Un Model optimitzador de la prosocialitat.** El Model UNIPRO de factors per la prosocialitat. Pressupostos teòrics implicats. Requisits i característiques dels programes. Patrons i formats generals de les activitats dels programes. Tècniques i fitxes.
8. **El model UNIPRO (I).** 10 factors UPRO per treballar mitjançant fitxes i activitats. Dignitat i autoestima. La valoració positiva. La comunicació de qualitat. La creativitat. La iniciativa. L'assertivitat. Violència vs. Prosocialitat en l'imatge. La televisió i el descondicionament crític prosocial. Nivells d'aprenentatge: sensibilització cognitiva, entrenament, generalització a la vida real.
9. **El model UNIPRO (II).** Auto-implicació de l'educador, del pare o agent social. 5 factors IPRO com pautes pels docents. L'atribució. La disciplina inductiva. L'exhortació. El reforç. El modelat i la identificació. L'escola i la família com models col·lectius prosocials.
10. **L'avaluació dels programes d'intervenció prosocial.** Metodologia i medicació. El problema de la validesa. Avaluació investigadora vs. Avaluació escolar. La metodologia PAR (Investigació-Acció-Participació). Instruments i Tests específics.
11. **Altres àmbits d'intervenció.** Base conceptual per projectes d'animació cívica. Plans de prevenció juvenil ciutadana. Anàlisi institucionals d'organitzacions i optimització. Discurs verbal i discurs escrit. Millora clima i funcionalitat empreses. Anàlisis dels discursos polítics. Promoció tesis acadèmiques economia i història. Formació professions d'atenció directa. Les col·lectivitats com models educatius prosocials.
12. **La prosocialitat Complexa.** Dimensió sociopolítica de la prosocialitat. Prosocialitat col·lectiva. Prosocialitat intra i inter grups o col·lectivitats. El llenguatge polític des de la perspectiva prosocial. Identitat nacional i prosocialitat. Prosocialitat i Catalunya. La solidaritat. El civisme i prosocialitat. Afrontar conflictes socials. La denuncia social. La desobediència civil. La no violència.

PRÀCTIQUES D'ANÀLISI I DISSENY OPTIMITZADOR

Els alumnes realitzaran, en grup o individualment, dos pràctiques d'aproximació a la investigació i intervenció, que podran ser d'auto-implicació personal o de preparació a la aplicació professional en contextos diversos. Es realitzaran en torn a dos blocs temàtics:

- Laboratori Prosocial en Àmbits Personals
- Disseny i aplicació pilot de programes per l'Optimització Prosocial d'un àmbit col·lectiu (Clubs, ONG, comunitat de veïns, empreses, associacions, etc)

DOCÈNCIA TUTORITZADA

Aquest tipus de docència oferirà la possibilitat d'acompanyar a l'estudiant en l'auto-implicació dels models teòrics i pràctics presentats. A part dels temps assignats en l'aula, s'oferirà un dia complet en un lloc rural allunyat del context acadèmic, a on els alumnes que ho desitgin podran realitzar el Programa d'Auto Formació Personal Psicològic Prosocial (AFP4)

AVALUACIÓ

L'avaluació es realitzarà segons el promig de la nota de Continguts i de la nota de Pràctiques.

1.	(*) Informe Lectura Llibre Bàsic	Individual	(25% nota)
2.	Informes Pràctiques		
	• Pràctica Laboratori Àmbits Personals	Individual	(25% nota)
	• Pràctica Laboratori Àmbits Professionals	GRUPAL	(25% nota)
3.	(*) Entrega continuada 12 Fitxes Classes Enquadernació Fitxes + Síntesis (3 pàg.)	Individual Individual	Classe següent (25% nota)

NOTA (*):

El compliment d'aquests requisits garanteix la nota de Aprovat i allibera de l'examen final. La qualitat de la participació en les classes presencials, fòrum virtual i Docència Tutoritzada podran optimitzar, modulant la nota.

INFORME LLIBRE BÀSIC

Elaboració a partir de la lectura d'un dels llibres:

ROCHE, R. (1995) (1ª Edición) y 3ª (2001)
"Psicología y educación para la prosocialidad"
Col. Ciencia y Técnica. Universitat Autònoma de Barcelona.
ISBN 84-490-0327-X

○

ROCHE, R. (2004)
"Inteligencia prosocial"
Col.lecció Materials. Universitat Autònoma de Barcelona

GUIÓ DE L'INFORME: (Entre 5 y 10 pàgines).

1. Breu introducció
2. Per cadascun del capítols es dedicarà un apartat amb la enumeració explicativa dels elements que susciten especial interès.
3. Ja sigui en cada apartat o conjuntament, aportació i justificació de punts de relació dels continguts amb altres assignatures, matèries, lectures, altres autors, etc.
4. Resum i argumentació d'aspectes que es consideren crítics o qüestionables.
5. Breus conclusions.

EXAMEN

L'examen serà de caràcter no memorístic consistent en el desenvolupament de 4 temes, a escollir entre 5. L'examen podrà realitzar-se amb el suport d'una síntesi de dades realitzada prèviament per l'alumne, d'amplitud màxima d'una fulla a doble cara. El dia de l'examen serà el que senyali la Facultat.

BIBLIOGRAFIA ESPECÍFICA

ROCHE, R. (2004) "Inteligencia prosocial". Col.lecció Materials. Universitat Autònoma de Barcelona

ROCHE, R. (1999). "Psicología y educación para la prosocialidad". 3ª Edición:. Col. Ciencia y Técnica. Universitat Autònoma de Barcelona. ISBN 84-490-0327-X

ROCHE, R. (1999) "Desarrollo de la inteligencia emocional y social desde los valores y actitudes prosociales en la escuela" Buenos Aires: Ciudad Nueva. ISBN 950-586-114-1

ROCHE, R. y SOL, N. (1998), "Educación prosocial de las emociones, valores y actitudes positivas". Barcelona: Editorial Blume.(239 pags). ISBN-4-89396

FUENTES, M.J., LOPEZ, F., ETXEBARRIA, I., ORTIZ, M.J. (1991). "Factores que influyen en el desarrollo del comportamiento prosocial" en Clemente, R.A. y otros (ed.) *Desarrollo socioemocional: Perspectivas evolutivas y preventivas*. Valencia: Promolibro.

LOPEZ, F. (1994). "Para comprender la conducta altruista". Estella. Editorial Verbo Divino.

BIBLIOGRAFIA SUPLEMENTÀRIA

PENNER, L.A., DOVIDO, J.F., PILIAVIN, J.A., SCHROEDER D.A.,(2005) "Prosocial Behavior: Multilevel Perspective". Annual Review of Psychology. Vol 56: 365-392

CHACON, F. (1986) "Una aproximación al concepto psicossocial de altruismo" *Boletín de Psicología*, 11. 41-62.

CLEMENTE, R. A., y otros (Ed.) (1991) *Desarrollo socioemocional: Perspectivas evolutivas y preventivas*. Valencia: Promolibro.

GARCIA, A., MARTINEZ, M., ROCHE, R. (1988) "La prosocialidad y Catalunya" Premio de Civismo "Serra i Moret". 1988 Generalitat de Catalunya.

GONZALEZ, M. D. (1992) "Conducta prosocial: evaluación e intervención" Ediciones Morata, Madrid.

IÑIGUEZ, L. Y PUJAL, M. et al (1996) "Psicología Social" EDIUOC. Barcelona.

LENCZ, L. (1994) "The Slovak Ethical Education Project" Cambridge Journal of Education, Vol. 24, nº 3. 443-451

MICHELSON, L., SUGAI, D.P., WOOD, R.P., KAZDIN, A.E. (1987) *Las habilidades sociales en la infancia*. Barcelona: Martínez Roca

RADKE-YARROW, M., ZAHN-WAXLER, C., CHAPMAN, M. (1983) "Children's prosocial dispositions and behavior" *En Mussen, P. (Ed.) Handbook of Child Psychology*. Vol IV. New York: Wiley & Sons.

ROCHE, R., EISENBERG, N., STAUB, E., BROCK, G., OPPENHEIMER, LOURENZO, O., YZAGUIRRE, J., BIERHOFF,

SMOLENSKA, M.Z. & REYKOWSKY, R., RICCI, C., SOLOMON, D. et al. (1997) "La condotta prosociale. Basi teoriche e metodologie d'intervento" Volume Monografico a cura di R. Roche. (Guest Editor) Roma: Bulzoni Editore. Terapia del Comportamento (174 pags.)

ROCHE, R. (1997) *Fundamentos psicológicos y pedagógicos del aprendizaje-servicio: la educación prosocial*. En "Educación y servicio comunitario" Presentaciones de los Consultores Extranjeros. Publicación de las Actas del Seminario Internacional. Buenos Aires, 30 Junio- 2 de Julio 1997

ROCHE, R. (1991) "Violencia y prosocialidad: un programa para el descondicionamiento frente a la violencia en la imagen y para la educación de los comportamientos prosociales". En: ¿Qué Miras?. Publicaciones de la Generalitat Valenciana. Valencia. Pag. 291-313. ISBN 84-7890-495-6

ROCHE, R. (1987) "The development of prosocial behaviour, a Contribution to peace".

European Psychologists for Peace. Proceedings of the Congress The Finnish Psychological Society. Helsinki. 1987. Pag.302-313

ROCHE, R. (1985)

"Antecedents educatiu-familiars del comportament prosocial en nens de 13/14 anys".

Quaderns de Psicologia. U.A.B. Vol.9/2 69-94.

ROCHE, R. (1982)

"Los orígenes de la conducta altruista en niños. Aspectos educativos y televisión en familia".

Infancia y Aprendizaje. VOL. 19-20. Madrid. Págs. 101-114.

STAUB, E., BAR-TAL, D., KARYLOWSKI, J., REYKOWSKI, J. (1983). *Development and Maintenance of Prosocial Behavior*. New York: Plenum Press